

Дело C-232/21

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда****Дата на постъпване в Съда:**

12 април 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Landgericht Ravensburg (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

19 март 2021 г.

Ищци:

CR

AY

ML

BQ

Ответници:

Volkswagen Bank GmbH

Audi Bank

Предмет на главното производство

Договор за потребителски кредит — Задължителна информация — Директива 2008/48/ЕО — Право на отказ — Погасяване на правото на отказ — Злоупотреба с правото на упражняване на отказ — Задължение на потребителя за предварително изпълнение при връщане на получените престации след упражняване на правото на отказ — Право на едноличен съдебен състав да сезира Съда

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване на правото на Съюза, член 267 ДФЕС

Преюдициални въпроси

1. Относно законовата фикция, уредена в член 247, параграф 6, втора алинея, трето изречение и параграф 12, първа алинея, трето изречение от Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (Въвеждащ закон към Гражданския кодекс, наричан по-нататък „EGBGB“)

- а) Член 247, параграф 6, втора алинея, трето изречение и член 247, параграф 12, първа алинея, трето изречение от EGBGB, доколкото обявяват договорни клаузи, противоречащи на условията по член 10, параграф 2, буква п) от Директива 2008/48/ЕО, за отговарящи на изискванията на член 247, параграф 6, втора алинея, първо и второ изречение и член 247, параграф 12, първа алинея, второ изречение, точка 2, буква b) от EGBGB, несъвместими ли са с член 10, параграф 2, буква п) и член 14, параграф 1 от Директива 2008/48/ЕО?

При утвърдителен отговор:

- б) Следва ли от правото на Съюза, и по-специално от член 10, параграф 2, буква п) и член 14, параграф 1 от Директива 2008/48/ЕО, че член 247, параграф 6, втора алинея, трето изречение и член 247, параграф 12, първа алинея, трето изречение от EGBGB са неприложими, доколкото обявяват договорни клаузи, противоречащи на условията по член 10, параграф 2, буква п) от Директива 2008/48/ЕО, за отговарящи на изискванията на член 247, параграф 6, втора алинея, първо и второ изречение и член 247, параграф 12, първа алинея, второ изречение, точка 2, буква b) от EGBGB?

Независимо от отговорите на въпроси 1. а) и б):

2. Относно задължителната информация съгласно член 10, параграф 2 от Директива 2008/48/ЕО

- а) Следва ли член 10, параграф 2, буква п) от Директива 2008/48/ЕО да се тълкува в смисъл, че сумата на лихвите на ден, която следва да се укаже в договора за кредит, трябва да произтича от изчисляването на посочения в договора договорен лихвен процент?
- б) Относно член 10, параграф 2, буква c) от Директива 2008/48/ЕО:

- aa) Следва ли тази разпоредба да се тълкува в смисъл, че информацията относно дължимото обезщетение при предсрочно погасяване на заема трябва да се посочи в договора за кредит толкова точно, че потребителят да може поне приблизително да пресметне размера на дължимото обезщетение?

(при утвърдителен отговор на посочения по-горе въпрос aa)

- бб) Допускат ли член 10, параграф 2, буква с) и член 14, параграф 1, второ изречение от Директива 2008/48/ЕО национална правна уредба, съгласно която при непълна информация по смисъла на член 10, параграф 2, буква с) от Директива 2008/48/ЕО срокът за отказ все пак започва да тече от сключването на договора и отпада само правото на кредитора на обезщетение за предсрочното погасяване на кредита?

При утвърдителен отговор на поне един от изложените по-горе въпроси 2. а) или б):

- в) Следва ли член 14, параграф 1, второ изречение, буква б) от Директива 2008/48/ЕО да се тълкува в смисъл, че срокът за отказ започва да тече едва когато е предоставена пълно и вярно информацията съгласно член 10, параграф 2 от Директива 2008/48/ЕО?

При отрицателен отговор:

- г) Кои са релевантните критерии, за да се определи, че срокът за отказ започва да тече дори и когато тази информация не е пълна и вярна?

При утвърдителен отговор на посочените по-горе въпроси 1. а) и/или на един от въпроси 2. а или б):

3. Относно погасяването на правото на отказ съгласно член 14, параграф 1, първо изречение от Директива 2008/48/ЕО:

- а) Погасява ли се правото на отказ съгласно член 14, параграф 1, първо изречение от Директива 2008/48/ЕО?

При утвърдителен отговор:

- б) Представлява ли погасяването ограничение във времето на правото на отказ, което следва да се регламентира от приет от парламента закон?

При отрицателен отговор:

- в) Предполага ли погасяването от субективна страна потребителят да е знаел за продължаващото наличие на правото му на отказ или най-малкото незнанието му да се дължи на груба небрежност? Важи ли това и при прекратени договори?

При отрицателен отговор:

- г) Възможността кредитодателят впоследствие да предостави на кредитополучателя информацията съгласно член 14, параграф 1, второ изречение, буква б) от Директива 2008/48/ЕО, с което да задейства срока за отказ, противоречи ли на прилагането на правилата относно погасяване на правото на отказ поради принципа на добросъвестност? Важи ли това и при прекратени договори?

При отрицателен отговор:

- д) Съвместимо ли е това с установените принципи на международното право, които са обвързващи за германския съд по силата на Grundgesetz (Конституцията)?

При утвърдителен отговор:

- е) Как германските правоприлагачи органи трябва да разрешат конфликта между императивните норми на международното право и изискванията на Съда на ЕС? **[ориг. 5]**

4. Относно установяване на злоупотреба с правото на упражняване на отказ от страна на потребителя съгласно член 14, параграф 1, първо изречение от Директива 2008/48/ЕО:

- а) Може ли упражняването на правото на отказ съгласно член 14, параграф 1, първо изречение от Директива 2008/48/ЕО да представлява злоупотреба с право?

При утвърдителен отговор:

- б) Представлява ли установяването на злоупотреба с правото на упражняване на отказ ограничение на правото на отказ, което следва да се регламентира от приет от парламента закон?

При отрицателен отговор:

- в) Предполага ли установяването на злоупотреба с правото на упражняване на отказ от субективна страна потребителят да е знаел за продължаващото наличие на правото му на отказ или

най-малкото незнанието му да се дължи на груба небрежност?
Важи ли това и при прекратени договори?

При отрицателен отговор:

- г) Възможността кредитодателят впоследствие да предостави на кредитополучателя информацията съгласно член 14, параграф 1, второ изречение, буква б) от Директива 2008/48/ЕО, с което да задейства срока за отказ, противоречи ли на установяването на злоупотреба с правото за упражняване на отказ поради принципа на добросъвестност? Важи ли това и при прекратени договори?

При отрицателен отговор:

- д) Съвместимо ли е това с установените принципи на международното право, които са обвързващи за германския съд по силата на Grundgesetz?

При утвърдителен отговор:

- е) Как германските правоприлагащи органи трябва да разрешат конфликта между императивните норми на международното право и изискванията на Съда на ЕС? [ориг. б]

Независимо от отговорите на посочените по-горе въпроси от 1 до 4:

5. а) Съвместимо ли е с правото на Съюза, ако съгласно националното законодателство в случай на договор за кредит, свързан с договор за покупко-продажба, след действително упражняване на правото на отказ на потребителя съобразно член 14, параграф 1 от Директива 2008/48/ЕО
- аа) вземането на потребителя срещу кредитодателя за връщане на платените вноски по кредита става изискуемо, само когато потребителят от своя страна е върнал на кредитодателя закупената стока или е представил доказателства, че е изпратил стоката на кредитодателя?
- бб) искът на потребителя за *връщане на вноските по кредита, платени от потребителя след като е върнал закупената стока*, следва да бъде отхвърлен като неоснователен към този момент, ако кредиторът не е в забава да изпълни задължението си да приеме закупената стока?

При отрицателен отговор:

- б) Следва ли от правото на Съюза, че националните разпоредби, описани в хипотези а) аа) и/или а) бб) са неприложими?

Независимо от отговорите на посочените по-горе въпроси 1 до 5:

6. Несъвместим ли е член 348а, параграф 2, точка 1 от Zivilprozessordnung (Граждански процесуален кодекс, наричан по-нататък „ZPO“), доколкото се отнася и до постановяването на определения за преюдициално запитване съгласно член 267, втора алинея ДФЕС, с правото на националните съдилища да сезират Съда съгласно член 267, втора алинея ДФЕС и следователно трябва да бъде неприложим при постановяването на определения за преюдициално запитване?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Директива 2008/48/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 година относно договорите за потребителски кредити и за отмяна на Директива 87/102/ЕИО на Съвета (наричана по-нататък „Директива 2008/48“), и по-конкретно член 10, параграф 2, букви п) и с), както и член 14, параграф 1

Цитирани разпоредби на националното право

Grundgesetz, и по-специално член 25

EGBGB, член 247, параграфи 3, 6, 7 и 12 в редакцията, валидна към момента на възникване на съответните обстоятелства

Bürgerliches Gesetzbuch (Граждански кодекс, наричан по-нататък „BGB“), и по-специално членове 242, 273, 274, 293, 294, 295, 322, 355, 356b, 357, 357a, 358, 492, 495 и 502, съответно (по отношение на четвъртия случай) член 346, параграф 1 и член 348 от BGB вместо член 357, параграфи 1 и 4 (преработен текст)

ZPO, член 348а

Кратко представяне на фактите и производството

- 1 В основата на настоящото преюдициално запитване са четири различни фактически положения.
- 2 Както в преюдициалните запитвания по дела C-33/20, C-155/20, C-187/20, C-336/20, C-38/21 и C-47/21, съответните ищци сключват с банката ответник договор за кредит за отпускане на определена сума, която е предназначена за закупуване на автомобил за лично ползване. Ищците правят първоначална вноска към автокъщата и финансират останалата част от покупна цена, плюс определена сума за застраховка на плащания по кредити, чрез съответния кредит. Договорът за кредит предвижда погасяване на кредита посредством х равни месечни вноски и една окончателна вноска с определен размер. При

подготовката и сключването на договорите за кредит съответните автокъщи действат като кредитни посредници на ответниците. Ищците плащат редовно договорените вноски, но всеки един от тях се отказва от волеизявлението си за сключване на договора за кредит.

- 3 По отношение на евентуално обезщетение при предсрочно погасяване на кредита, съответният договор за кредит в първия, втория и третия случай съдържа следната формулировка:

„За вредите, пряко свързани с предсрочното погасяване, банката може да изиска плащане на подходящо обезщетение за предсрочно погасяване, при условие че законът не го забранява.

Банката ще изчислява вредите в съответствие с метода на активите и пасивите, който по-специално взема предвид:

- *междувременно променилия се размер на лихвата,*
- *първоначално договорените парични плащания по кредита, пропуснатите ползи на банката,*
- *административните разходи, свързани с предсрочното погасяване (такса за обработка), както и*
- *риска и административните разходи, спестени в резултат на предсрочното погасяване.*

Изчисленото по този начин обезщетение за предсрочно погасяване, ако е по-високо, се намалява до по-ниската от следните две суми:

- *1 процент или, ако периодът между предсрочното и договореното погасяване е по-малък от година, 0,5 процента от предсрочно погасената сума,*
- *размера на лихвите, които кредитополучателят е щял да плати в периода между предсрочното погасяване и договореното погасяване.*

- 4 В четвъртия случай тази клауза има следното съдържание:

„За вредите, пряко свързани с предсрочното погасяване, банката може да изиска плащане на подходящо обезщетение за предсрочно погасяване.

Банката ще изчислява вредите в съответствие с финансовите математически рамкови условия съгласно предписанията на Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия), които по-специално вземат предвид:

- *междувременно променилия се размер на лихвата,*

- първоначално договорените парични плащания по кредита, пропуснатите ползи на банката,
- административните разходи, свързани с предсрочното погасяване (такса за обработка), както и
- риска и административните разходи, спестени в резултат на предсрочното погасяване.

Изчисленото по този начин обезщетение за предсрочно погасяване, ако е по-високо, се намалява до по-ниската от следните две суми:

- *1 процент или, ако периодът между предсрочното и договореното погасяване е по-малък от година, 0,5 процента от предсрочно погасената сума,*
- *размера на лихвите, които кредитополучателят би платил в периода между предсрочното погасяване и договореното погасяване.“*

- 5 За разлика от четвъртия случай, в първия, втория и третия случай съответните кредити все още не са били изцяло изплатени към момента на упражняването на правото на отказ от договора за кредит.
- 6 След упражняване на правото на отказ от договора ищците в първия и третия случай предлагат на съответните ответници да получат превозното средство срещу едновременно връщане на извършените от тях плащания. В четвъртия случай с исковата си молба ищецът изрично предлага на ответника да предаде превозното средство на адреса на седалището му. Във втория случай няма информация относно тези обстоятелства.

Основни доводи на страните в главното производство

- 7 Всеки от ищците счита, че отказът е действителен, тъй като срокът за отказ не е започнал да тече поради непълнота на задължителна информация. Ответниците считат, че цялата информация е предоставена надлежно и отказът е просрочен.

Кратко изложение на мотивите за преюдициалното запитване

- 8 Уважаването на иска зависи от това дали отказът от договора за кредит е действителен и дали евентуално ответниците могат да направят възражение за погасяване или възражение за злоупотреба с правото за упражняване на отказ.
- 9 По поставените преюдициални въпроси запитващата юрисдикция посочва по-конкретно следното:

- 10 По отношение на въпроси 1. а) и 1. б): изложеното по тези въпроси по същество съответства на това по въпроси 1. а) и 1. б) от преюдициалното запитване по дело С-47/21. Поради това се препраща към точки 15—24 от резюмето на преюдициално запитване по дело С-47/21.
- 11 По отношение на въпрос 2. а) (Информация за договорната лихва): изложеното по този въпрос по същество съответства на това по въпрос 2. а) от преюдициалното запитване по дела С-38/21 и С-47/21. Поради това се препраща към точки 14—16 от резюмето на преюдициално запитване по дело С-38/21.
- 12 По отношение на въпрос 2. б): въпрос 2. б), подточка аа), с който следва да се установи колко точна трябва да е информацията относно обезщетението за предсрочно погасяване и който е отправен и в преюдициално запитване по дело С-155/20 (въпрос 2) и дело С-187/20 (въпрос 4. а), е формулиран по-конкретно в настоящото запитване. И по двете споменати дела е зададен въпросът дали трябва да бъде посочен конкретен метод за изчисляване на дължимото обезщетение при предсрочно погасяване, който да е разбираем за потребителя, така че той да може поне приблизително да пресметне размера на дължимото обезщетение в случай на предсрочно прекратяване.
- 13 С настоящото запитване се търси само още отговор на въпроса дали информацията в договора за кредит относно дължимото обезщетение при предсрочно погасяване трябва да е толкова точна, че потребителят да може поне приблизително да пресметне размера на дължимото обезщетение. Тъй като член 10, параграф 2, буква с) от Директива 2008/48 изисква информацията, свързана с правото на кредитора на обезщетение и начина, по който това обезщетение ще бъде определено, да бъдат предоставени ясно и кратко, според запитващата юрисдикция информацията трябва да е толкова точна, че потребителят да може поне приблизително да пресметне размера на дължимото обезщетение. Позоваването на изчислителни методи, които според съдебната практика трябва да се вземат предвид при определяне на обезщетението за предсрочно погасяване, както в посочените по-горе договорни клаузи относно обезщетението за предсрочно погасяване, изглежда твърде неточно.
- 14 При утвърдителен отговор на въпрос 2. б), подточка аа) се поставя въпросът дали отгук логически следва, че при наличието на твърде неточна информация относно размера на обезщетението за предсрочно погасяване, срокът за отказ от договора не може да започне да тече и може да започне само чрез последващо предоставяне на информацията (въпрос 2. б), подточка бб). Практиката на националните съдилища и националната доктрина дават различни отговори на този въпрос.
- 15 Bundesgerichtshof е на мнение, че предоставянето на непълна информация относно определянето на обезщетението за предсрочно погасяване се санкционира само с това, че в този случай правото на обезщетение за

предсрочно погасяване отпада, в съответствие с член 502, параграф 2, точка 2 от BGB. От нормативния подход на законодателя, съгласно който при предоставяне на непълна информация срокът за отказ от договора може да започне да тече едва след получаване на информацията, според Bundesgerichtshof следва да се направи изключение по отношение на информацията относно обезщетението за предсрочно погасяване. Последващото предоставяне на задължителна информация в този случай няма да има смисъл, тъй като правото на обезщетение при предсрочно погасяване няма да възникне отново и отпадането му представлява достатъчно ефективна, пропорционална и възпираща санкция по смисъла на член 23 от Директива 2008/48. Bundesgerichtshof също така смята, че няма място за разумно съмнение относно правилността на това схващане.

- 16 Запитващата юрисдикция счита тази съдебна практика за несъвместима с член 10, параграф 2, буква с) и член 14, параграф 1, втора алинея, буква б) от Директива 2008/48, тъй като в контекста на предвиденото в правото на Съюза задължение за пълна хармонизация държавите членки нямат право да се отклоняват от Директивата, що се отнася до започването на срока за отказ от договора. Ако обаче на законодателя е забранено да предвиди в националното законодателство по-занижени условия за започването на срока за отказ от договора, отколкото съгласно директивата, това трябва да важи на още по-силно основание за националните съдилища.
- 17 По отношение на въпроси 2. в) и 2. г): тези въпроси съответстват на въпроси 2. г) и 2. д) от преюдициалното запитване по дело C-38/21.
- 18 По отношение на въпроси 3. а)—3. е) (погасяване) и 4. а)—4. е) (злоупотреба с право): изложеното по тези въпроси по същество съответства на това по въпроси 3. а)—3. е) и 4. а)—4. е) от преюдициалните запитвания по дела C-38/21 и C-47/21. Поради това се препраща към точки 18—39 от резюмето по преюдициално запитване по дело C-38/21.
- 19 Единствената разлика в случаите, представени тук, е, че с въпроси 3. в) и 3. г), съответно 4. в) и 4. г) следва да се установи дали изискванията, респективно пречките, посочени в тези въпроси, се прилагат и за вече прекратени договори. Следователно този аспект се отнася по-специално до четвъртия разглеждан случай, в който кредитът е вече изплатен. Запитващата юрисдикция счита, че потребителят не е могъл ефективно да упражни правото си на отказ поради предоставената му непълна информация относно това негово право, нито по време на срока на договора, нито след това, така че няма основание да се предположи, че потребителят е загубил правото си на отказ при прекратяване на договора или че упражняването на правото на отказ представлява злоупотреба с право.
- 20 В подобни случаи в практиката на Bundesgerichtshof се приема, че е налице преклудирание на права или злоупотреба с право. Доколкото обаче

запитващата юрисдикция иска да се установи дали това положение е съвместимо с правото на Съюза, на Съда се поставят съответните въпроси.

- 21 Досежно въпроси 5. а) и 5. б): изложеното по тези въпроси по същество съответства на това по въпрос 5. от преюдициалното запитване по дело С-47/21 (вж. съответно точки 34—41 от резюмето на преюдициалното запитване).
- 22 По отношение на четирите представени случая запитващата юрисдикция посочва, че въпроси 5. а) и 5. б) са от значение за решаването на спора само в първия, втория и третия случай. Ако по силата на националното право в съответствие с член 358, параграф 4, първо изречение и член 1, параграф 4, първо изречение от BGB следва да се приеме, че с оглед на връщането на превозното средство ищците трябва да се считат за обвързани от задължение за предварително изпълнение и че следователно без предварително изпълнение искът за връщане на престациите би бил основателен само ако кредиторът е бил поставен в забава да приеме стоката, то предявените в тези производства искове би трябвало да се отхвърлят като неоснователни към дадения момент, тъй като в тези случаи ищците нито са върнали превозните средства на ответниците, нито са представили доказателства, че са им ги изпратили. Освен това те не твърдят, че са поставили ответниците в забава да приемат стоката.
- 23 За сметка на това в четвъртата хипотеза задължението за връщане, предвидено в член 348 от BGB, трябва да бъде изпълнено едновременно с престацията на банката. Следователно в този случай националното право допуска иск по член 273, параграф 1 и член 274, параграф 1 от BGB, без да е необходимо ответникът да бъде поставен в забава да приеме стоката.
- 24 Досежно въпрос 6.: изложеното по този въпрос по същество съответства на това по съответния въпрос от преюдициалните запитвания по дела С-336/20 (въпрос 4.) и С-47/21 (въпрос 6.). Поради това се препраща към точки 30—33 от резюмето по преюдициално запитване по дело С-336/20.